

Sygn. akt II CSK 507/14

POSTANOWIENIE

Dnia 24 marca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa J. R.
przeciwko Skarbowi Państwa - Komendzie Wojewódzkiej Policji w [...]
o zadośćuczynienie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 24 marca 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 25 lutego 2014 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza na rzecz adwokata M. B., prowadzącego Kancelarię Adwokacką w Ł. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...].
kwotę 2.700,- (dwa tysiące siedemset) zł, powiększoną o należną
stawkę podatku od towarów i usług tytułem kosztów
nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w
postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powód J. R. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 25 lutego 2014 r. oddalającego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 4 kwietnia 2013 r., w którym oddalono jego powództwo o zadośćuczynienie przeciwko Skarbowi Państwa – Komendzie Wojewódzkiej Policji w [...].

Sąd Najwyższy, oceniając – na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. – skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rolą nie jest zatem korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należyście umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, i przyjmuje ją do rozpoznania, jeżeli jest spełniona przynajmniej jedna z nich. W art. 398⁴ § 2 k.p.c. przewidziano wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

Powód oparł wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania na przesłankach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c., podnosząc, że w trakcie postępowania pierwszoinstancyjnego powód został pozbawiony możliwości obrony swoich praw na skutek nie doręczenia mu odpowiedzi na pozew do zakończenia postępowania

przed Sądem pierwszej instancji oraz nie odroczenia rozprawy z dnia 26 lutego 2013 r., podczas której w jego nieobecności został przeprowadzony kluczowy dowód z zeznań świadka. Powód wskazał również na oczywistą zasadność skargi, uzasadnioną – w jego ocenie – nie rozpatrzeniem roszczeń wynikających z zastosowania względem niego środków przymusu bezpośredniego w postaci pasów obezwładniających, a także nie uchyleniem wyroku pierwszoinstancyjnego przez Sąd odwoławczy wobec zaistnienia powołanej już przyczyny nieważności postępowania.

Odnośnie do przyczyny oznaczonej jako nieważność postępowania wskazać należy, że jest uchybienie procesowe, które Sąd Najwyższy bierze pod uwagę z urzędu przy rozpoznaniu skargi kasacyjnej w granicach zaskarżenia (art. 398¹³ § 1 k.p.c.) i przyczyna uzasadniająca jej przyjęcie do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.), ale w obu przypadkach chodzi o nieważność postępowania przed sądem drugiej instancji, nie zaś przed sądem pierwszej instancji (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2013 r., II CSK 720/12, nie publ.). Ze skargi powoda wynika, że nieważność miała wystąpić wyłącznie na etapie postępowania przed Sądem Okręgowym i była objęta zarzutem apelacyjnym, który nie został uwzględniony wobec przyjęcia, że wprawdzie doszło do uchybień, ale nie wykluczyły one możliwości obrony praw powoda w całości. Sąd odwoławczy powołał się przy tym na stanowisko judykatury, w myśl którego strona zostaje pozbawiona możliwości działania tylko wtedy, gdy doszło do całkowitego pozbawienia jej możliwości obrony swych praw, a więc gdy znalazła się w takiej sytuacji, która uniemożliwiła, a nie tylko utrudniła lub ograniczyła popieranie przed sądem dochodzonych żądań (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2014 r., V CSK 189/13; z dnia 27 maja 1999 r., II CKN 318/98; z dnia 9 listopada 2001 r., I CKN 438/00 – nie publ.). Nieważność, zachodzącą wyłącznie w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, Sąd Najwyższy bierze pod uwagę wyjątkowo, to jest wówczas, gdy odpowiednio sformułowano zarzut naruszenia oznaczonych przepisów przez sąd apelacyjny w związku z rozpoznawanym środkiem odwoławczym i wskazano równocześnie na przepisy tego postępowania, którym uchybiono nie uwzględniając braku bezwzględnych dodatnich przesłanek procesowych lub istnienia takich przesłanek ujemnych (por. postanowienie Sądu

Najwyższego z dnia 13 lutego 2000 r., III CKN 1204/99, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2006 r., III CK 328/05). Taki zarzut został postawiony w ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania, jednakże mógłby być badany jedynie w razie przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania, sam w sobie nie stanowi jednak przesłanki z pkt 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. Nie może być zatem skuteczne powołanie w przedstawionej skardze wskazanej przyczyny ani wprost ani pośrednio.

Z kolei przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, nie publ.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, nie publ.). Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym jego zdaniem Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią jurydyczną argumentację odnoszącą się do oczywistości ich naruszenia. Nie odpowiada tym wymaganiom przedstawione przez skarżącego uzasadnienie powołanych przyczyn, ponieważ powód, wiedząc o wyznaczonym terminie rozprawy mógł sprawdzić, czy faktycznie ona się odbyła, zapoznać się z jej protokołem i podjąć czynności procesowe, czego nie uczynił wykazując brak zainteresowania wynikami toczącego się postępowania sądowego. Twierdzenie o nierozpoznaniu roszczenia mającego wynikać ze zdarzenia polegającego na bezpodstawnym użyciu pasów obezwładniających w istocie kwestionuje podstawę faktyczną rozstrzygnięcia. Sąd drugiej instancji konstruując ją przyjął bowiem, że fakt ten nie został wykazany, a Sąd Najwyższy zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. jest związany ustaleniami faktycznymi.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania. O kosztach obejmujących wynagrodzenie pełnomocnika ustanowionego z urzędu dla powoda w postępowaniu kasacyjnym postanowiono zgodnie z § 19 ust. 1 w zw. z § 13 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu – tekst. jedn.: Dz. U. 2013 r., poz. 461).

[l.n]